

**Vademecum Sive Praxis Opera Quotidiana Aliaque ritè
peragendi, & per ea salutem & perfectionem propriam, ac
proximi, instituto Societatis Jesu conformem assequendi**

De operibus solidæque devotionis exercitiis, quæ vel quotidie non
peraguntur, ves fusiore indigent explicatione, quomodo cum majori fructu
peragi possint

Limpens, Ferdinand

Coloniæ Agrippinæ, 1744

§.4tus. De Proprio de tempore circa horas.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54780)

§. 4tus.

De Proprio de tempore circa horas.

25. In Adventu.

EX Gav. Sect. 6. à c. 1. nota sequentia. 1mo.
omittuntur suffragia Sanctorum. Nè ante
Christum natum videamur implorare eorum
opem; quos ipse Christus adventu suo sanctifi-
cavit. Nec fit commemoratio Crucis; ne vi-
deatur passus, antequam natus. Nec de pace,
quæ ante ejus nativitatem non fuit inter Deum
& homines. Sed eo nato promulgata est ho-
minibus bonæ voluntatis. Et hinc etiam divina
sic disposuit providentia, ut circa Christi nati-
vitatem pax esset in universo mundo, ideoque
templum Jani Romæ clausum. 2do. Post pri-
mam Lectionem Dom. 1. Adventus primi No-
cturni singulare quid præ cæteris habet Respon-
sorium primum, quod incipit: *Aspiciens à lon-
gè*. Habet enim tres Versus, quod nullum ha-
bet Responsorium; & hi dicuntur nomine
trium ordinum; qui ante legem scriptam in le-
ge & post legem Salvatorem venerantur. Qui-
bus additur *Gloria Patri*, (quod aliàs tantum in
tertio Responsorio dicitur) in laudem sanctissi-
mæ Trinitatis, quæ tandem Messiam in terras
mittit. Repetitur à capite Responsorium, quia
denuò à fidelibus expectatur Adventus Domini
in judicio. 3to. In Dom. 3. Adv. mutatur In-

vitorium, quod concordat cum Capitulo Vesperatum & Laudum, ad excitandos animos erga Christum venientem. 4to Antiphonæ majores, sive illæ, quæ septem diebus ante Nativitatem Domini recitantur, incipientes ab O, recitantur *ad Vesperas*, quia Christus expectabatur ad Vesperam mundi. Dicuntur *ad Magnificat*, quia adventus Christi maximè concernit B Virginem cantici *Magnificat* auctricem. Duplicantur ex integro hæ Antiphonæ ad explicanda iterata suspiria SS. PP. & Patriarcharum. Sunt autem septem numero Antiphonæ ad significandam septiformem per Christum Spiritus S. gratiam, & septem humani generis miseras in memoratis Antiphonis indicatas. Quorum causâ indigemus Doctore contra ignorantiam, redemptore à pœnis æternis, liberatore à servitute Diaboli, eductore à consuetudine peccati, illuminatore variarum animi tenebrarum, Salvatore ad reducendos exules in patriam tam gentes, ut sexta Antiphona meminit, quàm Judæos, ut septima. Sicut autem in Adventu, ita & in Sabbatho S. oratur ultimò pro Judæis. Quòd confirmat antiquam traditionem, Judæos priùs circa finem mundi ad Christum convertendos, ut unum simul ovile faciant. Porro hic numerus Antiphonarum septenarius desumptus est ex II. c. 11. Præcedunt has majores Antiphonas peculiare alia ad Laudes, quasi preparatorie ad majores. Ut præparemur ad renovandum spiritum mentis nostræ ratione Adventus Domini.

26. De Vigilia & Natali Domini,
ejusque Octava.

EX Gav. Sect. 6. de proprio de tempore c. 4.
& 5. noto seqq. 1mo. Cum Vigilia hæc
sit illius festi, quod est initium salutis nostræ, ju-
re cum exaltatione celebranda est. Et hinc of-
ficium est partim [scilicet in *Matutino*] feria-
le, quia Vigilia est, Partim festivum, scilicet à
Lanabius. Communiter flectuntur genua ad
ea verba *In Bethlehem terrâ Judæ* usque ad hæc
Secundum carnem. Sicut ad *Incarnatus est, Ver-
bum caro factum est*. Humiliato enim ad terras
Deo, & nos profundius solito humiliari decet,
2^{dò}. In Natali Domini Lektionen primi Noctur-
ni leguntur sine titulo, quia jam non per Pro-
phetas, sed in & per Filium præsentem nobis
loquitur Deus attestantem ea, quæ de ipso Pro-
phetæ edixerunt. Responsorialia sunt quasi Xe-
nia, quæ deferuntur partim puero nato, partim
Deiparæ. In primo Responsorio additur *Glo-
ria &c.* in gratiarum actionem pro tanto bene-
ficio. In tertio Nocturno multiplicatur Allelu-
ja ad Antiph. quia ut alibi dictum tertium No-
cturnum significat tempus gratiæ, adeoque in eo
nobis intimari debet lætitia per Christum com-
municata. 3^{tiò}. Dividitur Matutinum à Lau-
dibus, & inter utrumque cantatur Missa. Quia
Matutinum olim vocabatur *Nocturna*, & Lau-
des *Matutina* ad diem potius inchoantem, quàm
noctem pertinens; & hinc congruè, cum pri-
ma Missa fiat de nocte, ea cantatur ante Laudes.

410. Antiphonæ in secundis Vesperis Nativitatis *Tecum principium &c.* sunt privilegiatæ cum Psalmis, ut scilicet nunquam omittantur infra Octavam hanc, nec fiat sola ejus commemoratio, ut mos est in Octavis aliis, quando officium integrum habetur de festo sequente. Et hoc partim fit ob gaudiosum toti mundo mysterium Nativitatis Christi, quod aliarum festivitatum initium est, adeoque diu recolendum. Partim quia infra Octavam Nativitatis admittuntur quotidie festa Sanctorum, quæ ab Octava Epiphaniæ, Paschatis, Pentecostes, Corporis Christi vel omninò excluduntur, vel parçè admittuntur. 510. In festo SS. Innocentum non dicitur *Te Deum* ob lacrymas matrum. In Dominicâ verò & octavâ die dicitur. Quia Dominica, in quam incidit festum SS. Innocentum, est extra tempus illud, quo in Dominica non dicitur *Te Deum*; & per se dies Dominicus lætitiâ Resurrectionis Christi exhibet, quæ omnes absorbet lacrymas. Et quia dies octava semper beatitudinem significat omnes pariter absorbentem lacrymas, hinc in die Oct. festi SS. Innocentum, *Te Deum* quoque dicitur. Eadem esset ratio teste Gav. si titulus Ecclesiæ esset SS. Innocentum. Nam & tunc non esset dolendum, & ideo quoque tractus omittendus. 610. Circumcisionis festum institutum post tempora S. Greg. Antiphonæ probant simul esse festum B. V. idem confirmat Oratio *Deus qui salvas.*

27. De Epiphania.

Noto ex Gav. l. c. c. 7. sequentia. *Primò.*
 Matutinum inchoatur ex abrupto ab Antiphona & Psalmo. Quia visâ stellâ statim venerunt Magi, licet muto, nec loquente nuntio invitati. Omititur etiam Invitatorium ad detestandam fraudulentam Herodis, quâ is à Magis de loco Nativitatis Regis Judæorum instruit, & invitari volebat ad eum adorandum. Hymnus non cantatur primo die, quia perfectorum est canere Hymnos. Conversio verò gentium in solis Magis nondum perfecta erat. Infra Octavam verò dicitur Invitatorium nomine Magorum alios invitantium ad adorandum Christum. In principio tertii Nocturni cantatur Psalmus *Venite* ad indicandum. Quòd tempore gratiæ per tertium Nocturnum significato invitata sit Ecclesia ex gentibus congreganda per Magos & stellam. Antiphona *Venite, adoremus* sæpius repetitur tum ad designandum desiderium; ut undique omnes confluant, tum quia in lege gratiæ magis invitantur & adducuntur homines ad confitendum Deum; quam in lege naturæ & scriptâ. *2do.* Infra Octavam pro Psalmo *Venite* substituitur alius, ne idem Psalmus bis dicatur, in Invitatorio scilicet, & tertio Nocturno. *3to.* Si Octava Epiphaniæ incidat in Dominicam, officium de Dominica fit in Sabbatho, in qua Evangelium est de Christo duodenni, dein sequenti die de Octava, in qua Evangelium est de Christo tricenario. Nam si in eodem die

Octa-

Octavæ fieret simul commemoratio Dominicæ, ordine perverso ætatis ac vitæ Christi, quæ ab Ecclesia in officio divino per annum repræsentatur, Christus prius legèretur trigésimum vitæ annum habens, antequam repræsentetur duodennis.

28. De Septuagesima & Feria 4ta Cinerum.

NOto seqq. ex Gav. l. c. à c. 9. *Primo.* Non dicitur in Septuagesima *Alleluja* bis eo cantato & repetito in fine primarum Vesperarum. Quia in iis adhuc insinuatur gaudium humani generis ob Christum natum. Ex post autem in Septuagesima repræsentatur sine Christo humanum genus peccato Adæ per traducem obstrictum. Melius fors tibi videretur servari ordo, si Nativitati Christi præmitteretur memoria lapsus Adami. Sed quia Ecclesia conatur in omnibus servare ordinem, vel maximè debet se accommodare anni temporibus, quibus circiter fidei nostræ mysteria contingere. Quia ergo peccatum Adæ probabiliùs contigit circa ver, sicut & verno tempore passio & mors Christi. Hinc sicut Nativitati Christi in Decembri factæ præmittit Adventus tempore suspiria Patrum in limbb, ita & in Septuagesima memoriam peccati Adæ. Pro quo omnique originali ac actuali peccato Christus passione ac morte suâ infinities satisfecit. Porro licet per *to Laus tibi Domine* æquè laudetur Deus, ac per *to Alleluja*. Primum tamen apud Latinos non est exultantis præcisè signum, sicut secundum apud Hebræos fuit,

fuit, sed humiliori quodam modo laudes Dei ingerit. 2do. Feria 4ta Cinerum nulli cedit festo, quia eo die convenit, ut populus Christianus publica det indicia pœnitentiæ, nec ullos festivos agat dies.

29. *De Quadragesimali tempore.*

NOto ex Gav. l. c. sequentia. *Primò.* In Quadragesima dicuntur in Choro [cui laudabiliter extra Chorum nos accommodamus] Vesperæ ante plenam refectioem sive prandium, quia antiquitus solvebatur jejunium in Quadragesimâ horâ Cœnæ post dictas vel cantatas Vesperas. Et licet horam hanc Cœnæ modo anticipemus in prandio, retinemus tamen vocabulum Cœnæ, cui benedicimus eâ prece, quæ adhibetur ad Cœnam *Edent pauperes. &c.* 2do. In Responsoris Dominicatum Quadragesimæ continentur, quæ eo tempore nos oportet facere, scilicet corrigere mores, jejunare, plorare, orare, patientes esse, vigilare, pœnitentiam agere, cleêmofynas dare. 3tio. In triduo hebdomadæ sanctæ Invitatorium omittitur in detestationem invitationis Judæorum ad conciliabula contra Christum instituenda, & in signum doloris ac compassionis erga patientem & morientem Christum. Adhæc Apostoli tunc dispersi erant, qui alios ad Dominum invitare consueverant. 15. candelæ accenduntur in candelabro triangulari ad fidem de SS. Trinitate denotandam, quæ tunc in B. V. 11. Apostolis & tribus piis fœminis vigeat. Suntque candelæ

ex cera communi, non albâ. Quia prior color obscurior fidem quasi nondum splendentem, sed obscuram denotat. Ad unumquemque Psalmum extinguitur una candela, quia Apostoli paulatim defecerunt à Christo. In fine Psalmorum cujuslibet Nocturni dicitur totum *Pater noster* secretò. Quia Christus in passione avulsus ab aliis secretò oravit. Non dicitur *Sube Domine benedicere*, quia Pastor recedit fons omnis benedictionis juxta illud: *Percutiam Pastorem, & dispergentur oves gregis.* Dicuntur Threni Jeremiæ (ab eo compositi post dirutam Jerosolymam, & templum ejus exustum Anno mundi 3447.) ad designandam mœstitiam. Alphabeta hebraico distinguuntur versus, quia in hebræo versus ipsi à characteribus juxta ordinem alphabeticum incipiunt. Psalmus *Miserere*, & oratio humili voce dicuntur ad designandum Apostolorum timorem. Nec benedictione Sacerdotali, hoc est, *Dominus vobiscum* utimur, quia summus Sacerdos moritur. Fragor fit & strepitus, qui significat vel rebras in Christi morte terræque motum, vel concrepantem fragorem tumultumque Judæ, ejusque cohortis. Occultata candela, & rursus ostensa populo vel designat Virginem Matrem, in qua deficientibus Apostolis adhuc fides excelluit. Vel denotat Christum mox redivivum futurum, vel fidem Ecclesiæ eo tempore occultatam, & brevi lucidiorem futuram. Candelæ Altaris extinctæ cum aliis significant Prophetatum mortem & Judæorum cœcitatem, Demum

in ultimo triduo sine initio inchoatur Matutinum, aliæque horæ, & sine solito non clauduntur. Quia Christus moritur rerum omnium e & w.

30. *De Paschate, ejusque Octava, tempore Paschali, Litanis maj. minoribus.*

NOto ex Gav. l. c. à c. 14. sequentia. 1mo Matutinum Paschale constat ex tribus Psalmis & tribus Lectionibus, vel quia hoc numero significantur tres virtutes Theologicæ in hoc mysterio maximè vigentes. Vel quia tridua sepultura recolitur, ex qua resurrectio ortum habuit. Vel dicuntur tres Psalmi, quia in nomine SS. Trinitatis celebratur Baptisma hoc tempore pro Catechumenis. Et tres tantum Lectiones, quia pauci tunc adhuc Prædicatores erant. 2do. Non dicitur *Hymnus* ad ullas horas, quia tempus Paschale significat statum Beatorum, quorum *Hymnus* est *Alleluja*. Sicut nec *Capitula*, quia in statu Beatorum non est locus exhortationi, quæ continetur in Capitulis. Et hinc consequenter etiam non dicitur *Responsorium* breve. Nam in horis minoribus correlativa sunt *Capitulum* & *Responsorium* breve; sicut exhortatio, quæ per *Capitulum*, & opus bonum, quod per *Responsorium* significatur. Non dicuntur *Versus*, nisi in *Nocturnis*, ob eandem causam, cum hi significant excitationem animorum, & conversionem ad Deum. Quibus stimulis non indigent Beati. In *Nocturnis* dicuntur *Versus*, quia in nocte timor adest.

adest. Et utcumque tempore Paschali nos viatores representemus statum Beatorum, representamus tamen illum tantum ex parte, & adhuc imperfectè, & ob nocturnam somnolentiam cum versu fugandus est animorum torpor. Dicitur autem loco versuum in Laudibus aliisque horis *Hac dies, quam fecit, &c.* qui Versus desumptus est ex Psalmo, cui titulus *Alleluja*, in signum magnitudinis lætitiæ, & quod in cælo Beati sibi invicem congaudeant & congratulentur. Etiam non dicitur ad Primam Symbolum S. Athanasii, quia in statu Beatorum, qui representantur in Christi Resurrectione, non est fides. In Dominica tamen in *Albis* quasi crescentium arborum frondes multiplicantur Psalmi, & recoluntur mores boni diversorum bonorum operum per plures Psalmos & Lectiones. Dicuntur etiam plures Psalmi, præsertim Feriales sub unâ Antiph. *Alleluja*. Quia sicut, ut jam dictum, multiplicantur Psalmi velut arborum frondes, ita ab una Antiphona hac quasi radice unicâ congruè pendent. Fit tempore Paschali commemoratio de sola Cruce, quia Christus in gloriam Crucis retinuit vulnera in ea sibi inflicta, quæ his diebus, ut docent SS. Evangelia, passim Apostolis aliisque ostendit. Demum in Dominicis post Pascha ex Decreto Gelasii leguntur acta & scripta Apostolica, quia Apostoli voce & opere testimonium reddiderunt Resurrectionis JESU Christi. 3^{tiò}. Si occurrant Litiæ majores in Paschate. Quod factum Anno 1666. & quando Littera Dominicalis est C & Epa-

Epacta 24. vel 25ta. Tunc ea transferendæ sunt in Fer. 3. Paschatis. Transferuntur autem in diem festum, ut populus commodius adsit. Non habentur in die Paschatis, ne populus impediatur Communionem Paschali, nec tritari videatur in tanta solemnitate, & primo quidem Paschatis die adhibito colore violaceo, & Missâ cantatâ de luctu. *Litania* tam multum significat ac *deprecatio*. Tempore Paschali occurrunt *Litania majores* festo S. Marci (licet contingat festum cum ejus Missa transferri) & *minores*. *Majores* etiam *rogationes* dictæ. Eas instituit Romæ S. Greg. M. [licet alibi ante ipsum fuerint] ad S. Petrum ob pestem inguinariam, ex qua tunc moriebantur plurimi. Dictæ etiam sunt hæ *Litaniæ Processiones nigrae*. Quia in signum mœroris & pœnitentiæ homines nigris vestibus induti procedebant, Cruces item & Altaria nigris coloribus velabantur. Dicta etiam est *Processio septiformis*. Quia S. Greg. eam distribuit ad septem Ecclesias in septem ordines Clericorum, Religiosorum, Monialium, Puero- rum, Adolescentum, Viduarum & continen- tium, demum Conjugatorum. De minoribus *Litaniis* V. c. 3. §. 5. n. 13.

31. *De Ascensione, Pentecoste.*

Noto ex Gav. Tom. 2. Sect. 6. à c. 17. se-
quentia. 1mo. Vigilia Ascensionis non
habet jejunium, quia tempus Paschale est. Hinc
etiam admittit *Te Deum*. In Ascensionis festo
dicitur Antiphona ad quemlibet Psalmum, quia
festum

festum hoc iter ad cælum representat, ubi fervore caritatis opus est; & quidem semper magis intenso, qui in Antiphonis significatur & excitatur. 2dò. Ob parem cum Paschate solemnitatem, & quia adhuc Paschale durat tempus habet Matutinum in Pentecoste tantum tres Psalmos & totidem Lectiones. Et numerus tunc ternarius percommodè significat Mysterium SS. Trinitatis ob Baptismum, qui in Pentecoste datur. Ad *Tertiam* dicitur Hymnus *Veni Creator*. Quia hora tertia super Apostolos Paraclitus descendit. Et licet quotidie ad eandem horam invocemus eundem spiritum. Convenit tamen hoc die. Ut Hymno longiori & proprio festum invocemus, & ad nos invitemus. Non flectuntur genua Feria 4ta, 6ta & Sabbatho quatuor temporum ad horas, quia tempus adhuc Paschale est, & ideo etiam dicitur *Te Deum*. De aliis per annum tam Dominicis quam Sanctorum festis circa horas nil singulariter memorandum occurrit præter ea, quæ de ipsis attulit. 3. §. 4. à num. 14.

32. *Quomodo hora persolvenda.*

AD extremum ratione horarum ritè persolvendarum opto, ut sæpiùs rumines illud Pl. 46. *Pfallite Regi nostro, pfallite, pfallite Deo nostro, pfallite, quoniam Rex omnis terra Deus. Pfallite sapienter.* Quinquies hìc repetitur *pfallite*. Motivum adducitur. quia pfallimus Deo & Regi nostro. Modus, quomodo pfallendum, hoc uno verbo *sapienter* exprimitur. Modum hunc

hunc servas, si psallas 1. quoad vocem & linguam *distinctè*. 2. Quoad memoriam *attentè*. 3. Quoad intellectum *intelligenter*. 4. Quoad voluntatem *ardenter & devotè*. 5. Quoad habitum corporis *reverenter*. Porro ad hæc 5. puncta benè observanda multùm contribuit. Si sensus benè custodiantur, & renovetur attentio etiam in qualibet hora per certa intervalla, maxime ad Versum *Gloria Patri &c.* Si præsentia Dei & Angelorum memoriæ firmiter ab orationis initio, & per decursum imprimatur. Si ante vel post Psalmum, Lectionem, &c. brevis aliqua & ignita ad Deum fiat suspiratio. Si ante horas singulas peculiares fiant intentiones, oblationes, quas in charta vel imagine descriptas, & ad horas quaslibet collocatas communiter nostri solent habere in Breviariis suis.

33. *Quid ex horis à tot annis recitatis discendum.*

ATque hæc de contentis in Breviario horisque Canonicis sufficiant. Utinam ex officio cujuslibet diei quivis sibi conaretur eam acquirere de rebus sacris scientiam, quam attentè & non perfunctoriè recitans faciliè acquirere possit. Conceptus meus ad finem hunc commodiùs assequendum aliquando hic erat. *1. mo.* Dum occurrit Psalmus aliquis vel in eo textus obscurus, post absolutas horas vel alio de die tempore commodo inspiciatur Hesserus Tirinus &c. in Psalmos, ut discas argumentum Psalmi & sensum sive litteralem sive mysticum textûs. Si hoc indies vel etiam aliquoties per hebdomadam

dam facias, dein breviter in libello ad id designato aliquid adnotes, adnotata relegas, post annos aliquot intelligentiam psalterii acquires. 2do. Habe pari modo libellum, in quo adnotes sive sensus obscuriores sive magis memorabiles Scripturæ veteris & novæ, quæ in primo Nocturno per tres Lectiones recitatur. Servient illa tum ad devotionem, tum ad S. Script. intelligentiam, etiam sæpè in ordine ad confutandos errores Hæreticorum. 3to. Quod in Lectionibus 2^{di} Nocturni de vita & gestis Sanctorum tibi maximè videtur observatu dignum, pariter adnota, quin &, dum tempus habes, ulterius Autores, qui vitas Sanctorum scripsere, inspicere & lege, & sic successu temporis valdè proficies in notitia historiæ Ecclesiasticæ. 4to. Pariter selige memoranda maximè in Lectionibus 2^{di} Nocturni ex SS. PP. & Doctorum elucubrationibus, dum officium est de festis solemnioribus v. g. Nativitatis, Passionis, Resurrectionis, Ascensionis Christi, SS. Trinitatis, Pentecostes, SS. Sacramenti, Assumptionis B. M. V. & aliorum ejus festorum. Lege etiam, si tempus suppetat, in operibus horum Patrum ulteriora, quæ de his festis memorant. Et sic paulatim acquires multa, quæ serviant pro doctrina ascetica, pro spirituali discursu, pro controversiis in rebus fidei. 5to. Demum præter sententias notatu digniores, quas in 3to Nocturno ex homiliis PP. sive in diebus Dominicis sive festivis excerpes, lege quoque continuationem harum homiliarum in ipsis tomis eorum editis, &

& sic doctrina SS. PP. magis magisque paulatim tibi perspecta erit. Et si per annos aliquos tale studium continues adnotando omnia, ut jam dixi, in separatis libellis vel titulis, eâ paulatim imbueris scientiâ, quæ propriè cadit in Sacerdotem Dei altissimi, & vel maximè virum Apostolicæ professionis. Esset & similis occupatio dignissima pro Clerico, qui præter recitationem aut cantum horarum, & lectionem Sacri nil habet ulteriùs, quod vi officii agat. Tali sæpè videtur tempus per diem longum, & nescit, quo id fallere debeat. Utinam se tali, quæ maximè in eum cadit, occupatione sanctâ distineret. Imò nec abs re foret (cùm homines tales sæpè vel libros non habeant, ex quibus similia eruere possint, vel etiam non sat capacitatis ad ejusmodi præstanda) si quis alius præmansum talem cibum iis in os ingereret in quatuor partes divisum, & quatuor Breviarium partibus adaptatum. Leguntur enim horæ à multis per 20. 30. 40. annos, & sub finem æquè sunt ignorantes in intelligentia Scripturæ, notitia historię Ecclesiasticæ, SS. PP. ac controversiarum, &c. ac fuerunt sub initium, dum facti sunt Sacerdotes, vel Breviarium orare cœperunt.

P R Æ F A T I O.

Pro tribus Capitibus sequentibus.

STatim in titulo hujus tertiæ partis professus sum me velle tantùm agere de solidæ devoti-